

Секція: Фінанси, гроші і кредит: інноваційно-інвестиційні стратегії.

Мельник М.І.

аспірантка кафедри фінансів,

Сумський національний аграрний університет,

м. Суми, Україна

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРОФОРМУВАНЬ

Питання фінансового забезпечення інноваційного розвитку агроформувань займає вагомe місце в сучасних економічних умовах країни. На сьогодні інноваційний розвиток сільського господарства є передумовою стабільної конкурентоспроможної діяльності підприємств аграрного сектору. Ключовим фактором активізації інноваційної діяльності є вирішення проблем відповідного фінансового забезпечення, зокрема функціонування ринку сучасних високоефективних агротехнологій виробництва с/г продукції. В сучасних умовах вітчизняної аграрної економіки можливості фінансування інноваційних процесів, у тому числі й інноваційного оновлення технологій сільськогосподарського виробництва, обмежені. Тому використання напрацьованих у світовій практиці методів фінансування інноваційної діяльності та адаптація їх до умов української економіки набувають актуального значення.

Саме достатні інвестиції є запорукою підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва, забезпечення конкурентоспроможності продукції підприємств галузі в цілому. Досвід країн-лідерів у сфері розвитку сільського господарства засвідчує, що лише за умови масового впровадження інноваційних технологій у сільськогосподарські підприємства та позитивних змін фінансового забезпечення, можливо наповнити як внутрішній, так і зовнішній ринки конкурентоспроможною продукцією.[3, С.55]

Фінансове забезпечення, залучення інвестицій для потреб інноваційного розвитку сільського господарства завжди було предметом наукових дискусій. Теоретичним та практичним аспектам фінансування відтворювальних процесів в агропромисловому виробництві, застосуванню нетрадиційних технологій фінансового забезпечення інноваційно-інвестиційних проектів присвячені наукові праці відомих вітчизняних учених: А.В.Чупіса, В.А. Борисової, В.М. Гейця, М.В. Щурика, Л.І. Федулової, М.А. Хвесика, Р.Р. Ярулліна, Ю.О. Лупенка та інших, а також іноземних дослідників Б. Санто, Й. Шумпетер, Є.Р. Йескомб, А.А. Суєтін, Л. Дж. Гітман, М.Д. Джонк, У.Ф. Шарп та інші.

За рейтингом Глобального інноваційного індексу країн світу Україна у 2013 році посіла 71 місце, а у 2015 році – поліщила свої результати і опинилася на 64-му місці [5].

Таке становище значною мірою визначається інвестиційною непривабливістю української економіки і непрозорістю умов ведення бізнесу, зокрема, високим рівнем тінізації економіки. Слід відзначити, що в цілях економічної безпеки держави показник тіньової економіки не повинен перевищувати порогового значення 15-20% валового внутрішнього продукту (ВВП). У нашій країні цей показник за різними оцінками сягає від 35% до 60% обсягу ВВП. І як наслідок, за рейтингом Світового банку «Ведення бізнесу». Україна у щорічному рейтингу Світового банку з ведення бізнесу, оприлюдненому на початку 2015 року, посіла 96-е місце зі 189, піднявшись вгору за рік на 16 позицій. У 2014 року Україна покращила свою позицію на 25 сходинок, посівши 112 місце серед 189 країн світу.

Єдиним шляхом забезпечення конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції, підвищення ефективності виробництва і забезпечення економічного зростання є техніко-технологічне переозброєння агровиробництва й освоєння наукоємних ресурсозберігаючих технологій.[2, С.18]

Аграрний сектор України – це єдина у вітчизняному господарському комплексі галузь, яка має високі фінансові результати. Рентабельність

виробництва продукції сільського господарства значно вище середніх показників по економіці країни. Рентабельність виробництва сільськогосподарської продукції в 2014 році в Україні, за попередніми даними, становила 26,3% проти 11,4% роком раніше. При цьому прибуток від реалізації сільгосппродукції (до оподаткування, без урахування бюджетних дотацій і доплат) торік зріс майже втричі порівняно з 2013 роком - до 34,5 млрд грн. Рентабельність рослинництва, за даними Держстату, в 2014 році збільшилась до 29,2% з 11,1% в 2013 році, а прибуток від продажу рослинницької продукції становив 28,7 млрд грн проти 9,1 млрд грн роком раніше. [1]

У сільське господарство у 2013 році було проведено наукових та науково-технічних робіт – 600 млн.грн., що становить 0,5% валової доданої вартості с/г. Фінансування аграрної науки складає 5-6% від загального обсягу фінансування витрат на виконання наукових робіт (6,1% - у 2009 р., 5,2% - у 2013 р.).[4, С.6]

Таблиця 1

Динаміка інвестицій в основний капітал аграрного сектору економіки України
за 2011-2014 роки, млн. грн.

	2011	2012	2013	2014	Відхилення 2011-2014 рр.	
					(+/-)	(%)
Сільське, лісове та рибне господарство, млн. грн.	16466,0	18883,7	18587,4	18795,7	2329,7	14,1
Сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг, млн.грн.	16140,9	18564,2	18175,0	18388,1	2247,2	13,9
Лісове господарство та лісозаготівлі,млн.грн.	283,1	281,4	383,4	381,0	97,9	34,5
Рибне господарство,млн.грн.	42,0	38,1	29,0	26,6	-15,4	-36,6

Джерело: розрахунки автора за даними Державної служби статистики України

За наведеними даними капітальні інвестиції за 2011-2014 рр. зросли в загальному по сільському господарству на 2329,7 млн. грн. або на 14,1 %, що є позитивним для інвестиційної сфери агробізнесу.

За останні десятиліття інвестиції в основний капітал аграрного сектору зменшувалися катастрофічно, що стало причиною масштабного інвестиційного

недофінансування та деградацію матеріально-технічної бази сільського господарства.

Таблиця 2

Сальдо іноземних інвестицій в Україні за 2012-2015(перше півріччя) роки

Рік	Прямі іноземні інвестиції, млрд. дол.	Відтік інвестицій, млрд. дол.
2012	6,013	1,256
2013	5,677	2,845
2014 (негативна курсова різниця становила 12,25 млрд. дол.)	2,45	1,17
2015 (перше півріччя)	1,040	2,91

Джерело: Державна служба статистики України

Водночас через сильне падіння гривні на початку року в цілому за півріччя прямі іноземні інвестиції в Україну скоротилися на 6,4% або на 2,91 млрд. доларів, зокрема негативна курсова різниця становила 3,54 млрд. доларів. Зменшення обсягу інвестицій відбувається також в АПК. Найбільшим зовнішнім інвестором аграрного сектору виступав Кіпр (224,2 млн. дол.), звідси обсяг інвестицій скоротився на 40%, також США вивели 18,7 млн. дол. (-49%) та Віргінські острови – 13.3 млн. дол. (-41%). Як бачимо відтік інвестицій відбувається швидшими темпами, ніж залучення нових. В результаті чого знижується рівень інвестиційної привабливості сільського господарства.

Можемо зробити висновок, що на сьогодні існуюча система фінансування агроформувань не забезпечує належного інноваційно-інвестиційного розвитку. Самофінансування інноваційних розробок сільськогосподарських підприємств складає 6540,3 млн. грн., або 84,98% від загальної суми коштів, що безумовно недостатньо для розширеного ефективного відтворення виробничих ресурсів сільськогосподарських підприємств та неефективно з точки джерел надходження коштів. Окрім того, до головних проблем економіки України, які безпосередньо мають відношення до сільського господарства можна віднести складність адміністрування податків, нестача оборотних коштів підприємств, високі ціни на пальне, високі відсоткові ставки за кредитами, спад попиту на

вітчизняні товари, достатньо високі податки та найголовнішою проблемою є недостатнє фінансове забезпечення інноваційного розвитку агроформувань.

Для підвищення рівня рентабельності агроформувань необхідно оптимізувати виробничі витрати, знизити енергоємність сільськогосподарської продукції, розширити модернізацію виробництва, збільшити обсяг амортизаційних відрахувань, що направляється на просте відтворення, а ще краще створити амортизаційні фонди на капіталізацію, створення на підприємствах власних відділів по розробці та реалізації власної інвестиційної політики та оцінки інвестиційних проектів, за рахунок яких знизяться ризики інвестування тощо.

Також державна політика повинна бути направлена на стимулювання інноваційно-інвестиційної діяльності агроформувань та підтримку науково-дослідної сфери, що сприятиме розвитку агроекономічного та інтелектуального потенціалу України.

Список використаної літератури:

1. Сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс].- режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Ільчук В.П. Інновації у розвитку підприємств галузі рослинництва/ Ільчук В.П.// Економіка, фінанси, право.-2015. - №1.-С.17-20.
3. Кіпіоро І.М. Механізми активізації інноваційно-інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств/Кіпіоро І.М.//Економіка АПК. – 2015.-№4.- С.77-81.
4. Лупенко Ю.О. Пріоритетні напрями інноваційної діяльності в аграрній сфері України/Лупенко Ю.О.//Економіка АПК.-2014.-№12.-С.5-11.
5. The Global Innovation Index [Електронний ресурс]: Режим доступу: <https://www.globalinnovationindex.org/content/page/GII-Home>